

Harmonie úvod

Harmonie je předmět zabývající se akordy a jejich fungováním v rámci hudební řeči. Zejména tedy klade důraz na vzájemné spojování akordů.

Rozeznáváme **harmonii diatonickou** využívající prostředků v rámci tónového materiálu tónin dur a moll a **chromatickou** obohacující tento základ o další harmonické jevy nespádající do tóniny, ale rozšiřující tento tónový systém o chromaticky zvyšované a snižované tóny.

Pro zápis akordů používáme **dvojici notových osnov**, vrchní s **houslovým** a spodní s **basovým klíčem**, osnovy jsou propojeny **společnými taktovými čarami**. Akordy zapisujeme ve **čtyřhlasu** a každý z tónů vnímáme jako součást jednoho z hlasů, jež pojmenováváme zdola nahoru (od nejhlubšího po nejvyšší) **bas-tenor-alt-soprán**, v tomto pořadí také čteme tóny akordu, tedy vždy od basu nahoru.

V souvislosti s **rozvržením hlasů** mluvíme o **hlasech vrchních a spodních** (vrchní hlasy jsou hlasy zapisované v osnově s houslovým klíčem, spodní v osnově s basovým klíčem), rozeznáváme také **hlasy vnější** (soprán a bas) a **vnitřní** (alt a tenor).

Pravidla pro vedení hlasů v harmonii – hlasy mohou v harmonii postupovat **krokem** (sekundový postup), **obkrok** (terciový postup) nebo **skokem** (interval kvarty a kvinty, v basu ještě možná sexta, avšak pouze u dvou akordů stejné funkce a oktáva, jež není chápána jako skok, ale jen jako výměna téhož tónu). Po větším skoku se doporučuje **protipohyb**. Co se týká **pohybu hlasů**, pohyblivějšími hlasy je soprán a bas, alt a tenor by měly postupovat bez větších skoků. **Průběh melodie sopránu** by měl mít v harmonické větě vždy jeden vrchol a jeden důl, **bas** je většinou veden vůči ostatním hlasům v protipohybu, v jeho průběhu je možné uplatnit i postupy o oktávu, tento postup není brán jako skok, protože nemění funkční vyznění akordu.

Všeobecně mohou tóny vůči sobě navzájem postupovat v těchto druzích pohybu:

- **stranný pohyb** – jeden hlas zůstává na místě a druhý se pohybuje
- **rovnoběžný (paralelní) pohyb** – oba hlasy postupují ve stejných intervalech, v harmonii je běžný pohyb v terciích a sextách, zakázán je pohyb paralelních kvint a oktáv (vznikají při nesprávném vedení akordů)
- **rovný pohyb** – dva hlasy postupují stejným směrem, ale v různých intervalech (v harmonii jsou takovou variantou tzv. skryté oktávy, na něž se přichází dvěma hlasy ze stejného směru ale rozdílným intervalovým postupem, tomuto postupu se snažíme vyhnout)
- **protipohyb** – hlasy postupují proti sobě (jeden klesá a druhý stoupá), protipohyb je v harmonii ideálním postupem zejména pro bas a vrchní hlasy

S akordy v harmonii můžeme pracovat různými způsoby, lze je zapisovat v různé **harmonické sazbě**:

Harmonie těsná (úzká) – tóny vrchních hlasů jsou zapsány jako tóny sousedící (není možné vložit mezi ně další akordický tón). V této formě budeme zapisovat naše harmonické příklady, protože je nejhodnější pro harmonický přehled a lze nejsnáze reprodukovat na klavíru.

Harmonie široká – mezi sopránovým a altovým hlasem je prostor jednoho akordického tónu, ten je umístěn v tenoru (bývá zapisován v basovém klíči). Široká harmonie se užívá zejména v praxi pěveckých sborů.

Harmonie smíšená – umožňuje přechody z úzké harmonie do široké a zpět.